

Ret". Men naar man vil definere denne Bondestandens Ret, da troer jeg ikke, at jeg tager feil i, at man ikke vil kunne definere den anderledes, end at det maa siges at være en Ret, som Befolkningen i Godsdistricterne har til, at der paa Godserne skal være og vedligeholdes et vist Antal Middelgaardbrug, som forsaavidt de ikke befinde sig i Selveie, skulle udleies paa langt Aaremaal. Og hvorfor? For at der kan have en Sikkerhed for, at der i de paagældende Egne og paa de paagældende Godser vedligeholdes en velstaaende Middelstand, og for at det kan forhindres, at den hele Befolkning paa Godserne synker ned til en Arbejderbefolkning, som kun lever af sin Arbejds løn, medens derimod Udbyttet af Jorden tilfalder Jorddrotten. Jeg troer virkelig ikke, at det vel lader sig gjøre at definere „Bondestandens Ret" anderledes. Men hvorledes kan man nu sige, at denne Ret fyldestgøres derved, at der tillægges de 7 eller 8,000 Individuer — jeg veed ikke, hvormange det er, som der bliver Spørgsmaal om — de Fordele, som dette Lovforslag gaaer ud paa? Hvorledes disse Personer ville anvende de Summer, der skulle tilflyde dem, og om de ville anvende dem her i Landet eller ville anvende dem maaffee i Amerika, det er jo Noget, som man Intet veed om; men derimod veed man, at Afgjørelsen deraf er overladt ganske til dem selv. I hvilket Forhold dette, at der saaledes tillægges enkelte Personer visse Summer, kan siges at staae til Landboforholdenes Ordning i det Hele, det forekommer mig ikke at være klart. Jeg seer derfor i den foreslaaede Lov intet Andet end et Forslag til en Lov om Overførelse af Eiendom fra den Ene til den Anden, og det uden at der er noget offentligt Statsotemed, som kan siges derved at blive opnaaet. Jeg seer dertil knyttet nogle Forslag om et Bederlag og om Midler til at lindre Godsseierne den Ubehagelighed, som det vil have for dem at afgive de omhandlede Summer; men det er Forslag, for hvilke der ligger den i mine Dine uheldige Tanke til Grund, at Bederlaget væsentlig skal bestaae i en Standsning af Selveiendommens Fremme, og det foreslaaer man paa samme Tid, som

Lovforslaget og den hele Foranstaltning, som derved træffes, efter deres Opfattelse, som have udtalt sig for samme, skal gaae ud paa Selveiendoms Fremme.

Jeg veed nu imidlertid, at der er Mange, som maaffee ikke ere saa ganske uenige med mig i de Betragtninger, som jeg her har anstillet, der dog ikke bestomindre troe, at det vilde være heldigt, om en saadan Lov som den her foreslaaede udkom, og de støtte da navnlig deres Mening derpaa, at det vilde være gavnligt, om denne Sag blev bragt ud af Verden, vilde være gavnligt, om den Agitation, som sætter sig til Formaal at bringe en saadan Lov frem, kunde miste sin Braad. Jeg tilstaaer imidlertid, at jeg ikke kan gaae ind paa den Betragtningensmaade. Jeg skal ikke opholde mig ved, at det dog utvivlsomt vilde være en Illusion, at Sagen vilde være tilende dermed, at en Lov af Indhold som det foreliggende Lovforslag udkom. Jeg troer, at det ved en saadan Lovs praktiske Anvendelse vilde vise sig, at der vilde komme saa Meget frem, med Hensyn til hvilket man maatte kræve nye Bestemmelser, at Kravene til Lovgivningsmagten paa ingen Maade vilde ophøre. Men selv om man antog, at den paagældende Rilde til Agitation vilde blive tilstoppet, saa er jeg dog ganske enig med den foregaaende ærede Taler i, at der utvivlsomt snart vilde udspringe nye Rilder til Agitation? Ja, jeg kan ikke see rettere, end at man snarest maatte sige, at denne Lov vilde indeholde en Opmuntring til ny Agitation; thi hvad vilde vel dog mere kunne opmuntre til Agitation, end naar man saa, at det ved en saadan kunde lade sig gjøre at bringe en Foranstaltning tilveie som den her paatenkte. Det er jo desuden ikke et blot Tankeexperiment, naar der tales om ny Agitation. Der er jo ivertimod deels paa offentlige Møder, deels i selve Folkethinget bebudet os en ny Agitation, som vilde indtræde, saasnart denne Lov var udkommen, nemlig en Agitation til Fordeel for Huusfæsterne, for at faae dem stillede under samme Forhold som Gaardmændene. Jeg veed vel, at man vil sige, at der er en stor Forskjel imellem disse to Classers Stilling. Det er ganske vist, at der er en saadan Forskjel, og det er naturligt,